تاریخ علم

تاریخ علم در اسلام و ایران به روایت دکتر ولایتی
(بخش سی‌وپنجم)

چرایی رفتن ابن سینا به خوارزم

آنچه در پی می‌آید، ادامه مجموعه مباحث مطرح‌شده از سوی دکتر علی‌اکبر ولایتی در مجموعه برنامه‌های «ایران» در سیمای جمهوری اسلامی ایران با موضوع تبیین تاریخ علم در اسلام و ایران است:

علمی بن زید بیهقی (۱۳۵۱، ص ۴۳) نیز ازجمله کسانی است که به‌ناروا اتهام سوداندن کتابخانه را به این مرد بزرگ که حقیقتا به‌دور از چنین زشت کاری‌ها بوده، نسبت داده و نوشته که «و به این کار دست زد تا همه علوم و اطلاعاتی را که از آنجا کسب کرده بود به خود نسبت دهد و انتساب این اطلاعات و دانش‌ها را به صاحبان آنها از میان ببرد! نادرستی و خلافی این ادعا چنان روشن است که نیازی به بحث درباره آن نیست.

دوران تالیف و تصنیف بوعلی اندکی پس از این تاریخ شروع شد و او خود گوید: «در همسایگی من، مردی به نام ابوالحسن العروضی بود. وی از من خواست کتابی جامع این علم [= علم حکمت و اجزای آن] برای او تصنیف کنم و من مجموعی برای او ترتیب دادم و به نام او نامیدم و جز از ریاضی، همه علوم را در آن آوردم و در این حال، ۲۱ سال از عمر من می‌گذشت و نیز در همسایگی من، مردی به نام ابوبکر البرقی از مردم خوارزم، مردی فقیه و متوحد در فقه، تفسیر و زهد و متمایل به این علوم بود و از من درخواست تا شرحی از کتب حکمت برای او ترتیب دهم و من کتاب الحاصل و المحصول را فریب ۲۰ مجلد برای او نوشتم و نیز برای وی کتاب البر والاثم را در اخلاق تالیف کردم. به‌نابراین، نخستین آثار بوعلی در حدود سال‌های ۳۹۰ و ۳۹۱ پدید آمد.[۱]

در ۲۲ سالگی بوعلی، یعنی در حدود سال‌های ۳۹۱ و ۳۹۲، عبدالله پدر وی، بدرود حیات گفت.[۲]

بوعلی در رساله خود نیز پس از داستان تالیف کتاب‌ها در ۲۱ سالگی، به مرگ پدر خویش اشاره کرده است[۳] و بنابراین در صحت قول علی بن زید بیهقی در تتمه صوان‌الحکمه تردیدی جایز نیست.[۴]

در این هنگام، بنا به گفته محل تأمل برخی مورخان، بوعلی از کارگزاران امیر سامانی، عبدالملک دوم (حکومت: صفر-ذی‌القعده ۳۸۹ق)، پادشاه سلسله سامانیان شد. علی بن زید بیهقی (ص ۴۳) گوید که چون در این هنگام، امور سامانیان مضطرب شده بود، ابوعلی به ضرورت، بخارا را ترک گفت. لیکن ابن سینا خود در این مورد سخنی از سامانیان به میان نیاورده و تنها گفته است که در حدود ۳۹۲ق، در جامه قفیهان از بخارا به گرگانج در شمال غربی خوارزم و نزد علی بن مامون (حکومت: ۳۸۷-۳۹۹ق)، پادشاه سلسله خوارزمشاهان رفت.[۵]

از بخارا، بوعلی به گرگانج، پایتخت خوارزمشاه علی بن مامون بن محمد، از آل مامون رفت و در خدمت او و وزیرش، ابوالحسن ابن محمد سهلی (با: سهیلی (۳۸۰-۴۱۸ق)) که خود از دانشمندان بزرگ بود و جانشین علی بن مامون یعنی مامون بن مامون بن محمد، قربت و مکانت جست و با برادر ابوالحسن سهلی یعنی ابوالحسن سهل بن محمد سهلی هم دوستی و الفت یافت و چند کتاب به نام او و برادرش تالیف کرد. هنگام ورود به خوارزم ابوعلی در زی فقها با طیلسان و تحت‌الحنک بود و چون به دربار خوارزمشاه رفت مشاهرای که مردی چون او را کفایت کند برای وی تعیین کردند. بوعلی در خوارزم با دانشمندانی ازجمله ابوریحان بیرونی و ابوسهل مسیحی و ابونصر عراقی معاشرت و مجالست داشت.

ادامه دارد...

پی‌نوشت

۱- صفا، ۱۳۸۴، ص ۱۲.
۲- بیهقی، ۱۳۵۱، ص ۴۴.
۳- خواجوئی، ص ۳۵-۳۴.
۴- صفا، ۱۳۸۴، ص ۱۲، پانوشت ۳.
۵- جوزجانی، ص ۳۶-۳۵؛ نیز صفا، ۱۳۸۴، ص ۱۳-۱۲؛ سیدعرب، ص ۳۱. در تحلیل این مطالب، صفا (۱۳۵۱، ص ۱۳) می‌نویسد: «چنانکه می‌دانیم در سال ۳۹۲ق، حکومت سامانی وجود نداشت و تنها بعد از سال ۳۸۹ق، که سال برچیده‌شدن امارت سامانیان به دست امرای ایلک‌خانیه (آل افراسیاب) است، از میان سامانیان ابوابراهیم منتصر تا حدود سال ۳۹۵ق، برای تصرف مملکت ازدست‌رفته کوشش می‌کرد. پس شاید مراد از نقل اعمال دیوانی در حدود ۳۹۲ق، اشتغال به کارهای حکومتی ایلک‌خانیه باشد که بخارا در این هنگام، جزء امارت آنان بود.»

بررسی علمی سیل را در پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی

سیامک بهاروند، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان لرستان

باتوجه‌به دستور رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در همان روزهای اولیه بعد از وقوع سیل در استان، مبنی بر ایجاد قرارگاه جهادی، این کار در اولین فرصت اتفاق افتاد و توانستیم طی یک هفته کار یاکسازی تمام مناطقی را که به دانشگاه آزاد اسلامی سپرده شده بود، به اتمام برسانیم. بعد از پایان این مرحله از کار بنا به دستور دکتر طهرانچی، در حوزه سیل، مسائل مرتبط بالا و همچنین پیدا کردن راهکارهای مقابله با سیل‌های آینده وارد شده و با ایجاد ۹ کارگروه در این حوزه فعالیت می‌کنیم. کارگروه‌های عمران، زمین‌شناسی، روانشناسی، پزشکی، معماری، شهرسازی و هیدرولوژی و... ازجمله کارگروه‌هایی هستند که در حوزه طرح پایش برای بررسی مساله سیل ایجاد شده و امیدواریم بتوانیم ظرف ۳ ماه آینده گزارش تحلیلی و کاربردی را در این زمینه ارائه دهیم. البته در حوزه نظام موضوعات نیز کار راشروع کرده‌ایم و قرار است باتوجه به سامانه پژوهش‌یاری که از اردیبهشت‌ماه در دانشگاه آزاد اسلامی راه‌اندازی شده، توسط همین ۹ کارگروه کار را پیش ببریم. پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی استان در حوزه سیل ورود کرده و این موضوع را از لحاظ علمی دنبال کنیم و قطعا این مهم نیز از ترم آینده یا همان مهرماه ۹۸ در دستور کار قرار می‌گیرد تا بتوانیم در راستای سیاست دانشگاه مساله‌محور حرکت کنیم.

بارگذاری موضوعات مرتبط با مساله آب در سامانه پایش

سیدحسن حجازی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهاقان

ماموریت بررسی مساله آب به استان اصفهان واگذار شده که بنده و دو تن از اعضای هیات علمی واحد در کمیته‌ای که در این زمینه شکل گرفته، عضو هستیم و با لطیع در نظام پایش نیز در این خصوص فعالیت خواهیم کرد. البته از هشت ماه پیش که بحث بررسی موضوعات مرتبط با مساله آب را شروع کردیم، توانستیم برخی موضوعات مرتبط با این حوزه را احصا کنیم که به زودی در سامانه پایش بارگذاری خواهد شد و دانشجویان می‌توانند پایان‌نامه‌های خود را مرتبط با این موضوعات بنویسند. از آنجا که این شهرستان جزء قطب‌های گلخانه‌ای کشور است، ما چهار سال پیش گلخانه‌ای را در واحد ایجاد کردیم و امروز نیز با همکاری شرکت دانش‌بنیان نگین بذر واحد خوراسگان توانسته‌ایم مساله تولید بذر را به صورت کلان دنبال کنیم. همچنین زمین ۶۰ هکتاری را نیز انتخاب کردیم و قرار است با همکاری واحد تهران مرکزی تولید بذر را به صورت انبوه اجرایی کنیم. علاوه‌بر ماموریت و همچنین پیگیری موضوعات مرتبط با مساله آب برای سامانه پایش، ما توانسته‌ایم با ارائه برخی رشته‌های خاص مانند رشته ایمنی صنعتی در مقطع کاردانی و کارشناسی به جذب دانشجو نیز کمک کنیم؛ چراکه ما در استان اصفهان جزء معدود دانشگاه‌های ارائه‌دهنده چنین رشته‌ای هستیم. البته در حوزه رشته‌های فنی نیز ورود کرده و در همین راستا هم آزمایشگاه دوام‌بش را راه‌انداختیم؛ آزمایشگاهی که تنها آزمایشگاه این حوزه در جنوب اصفهان محسوب می‌شود و تلاش می‌کنیم با همکاری مرکز تحقیقات بتن دانشگاه امیرکبیر گام‌های بزرگی در این زمینه برداریم.

آغاز به‌کار مرکز مشاوره «از مدرسه تا اشتغال»

فضل شیردل‌شهمیری، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بهشهر

دانشگاه وظیفه و رسالت خاصی در مورد آموزش عالی کشور برعهده دارد. باتوجه به این رسالت و شرایط اقتصادی موجود در کشور و البته شرایط اقتصادی واحدها، با سه روش می‌توانیم دانشگاه را در مسیر درست خود پیش ببریم و مشکلات را به حداقل برسانیم. اول اینکه در جذب دانشجو درست عمل کنیم، دوم؛ به درآمدهای غیرشهریه‌ای توجه کرده و نکته سوم در هزینه‌ها صرفه‌جویی داشته باشیم. واحد بهشهر یکی از واحدهای کوچک در سطح استان مازندران است و بنده از مرداد ۹۵ به در خدمت دانشجویان عزیز هستم. اولین راهبرد ایجاد انضباط بوده است انضباط اداری، مالی و آموزشی؛ یعنی ما به هیچ‌عنوان اجازه نداریم هزینه‌ای را انجام دهیم که از مفید بودن آن برای دانشگاه اطمینان نداشته باشیم. طی سه سال گذشته ما جزسه واحد برتر استان در بحث صرفه‌جویی هستیم. در مورد جذب دانشجو خوشبختانه باتوجه به ظرفیت شهرستان شرایط مطلوبی داریم، اما در سال جاری برنامه وسیعی داریم که بتوانیم به‌نحو بهتری عمل کنیم. بهترین راه جذب دانشجو و میلغان دانشگاه به عقیده من دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاه هستند. اگر درست کار کنیم و خدمات درستی به آنها بدهیم و کیفیت تدریس و کرامت دانشجویان را حفظ کنیم، این دانشجویان بیشترین آورده را برای یک دانشگاه خواهند داشت. در سال تحصیلی ۹۸ مرکز مشاوره‌ای را برای کمک به داوطلبان و انتخاب رشته هرچه بهتر آنان راه‌اندازی کرده‌ایم و نام آن را از مدرسه تا اشتغال نام نهادیم. در این مرکز، اطلاعات کامل مربوط به رشته‌های مختلف توسط متخصصان و مشاوران به دانش‌آموزان ارائه می‌شود. بسیاری از فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی هم اکنون مسئولیت‌های مهم یا مشاغل و درآمدهای بسیار خوبی دارند و این امر نشان می‌دهد ما در دانشگاه آزاد اسلامی این پتانسیل را داریم و کسی نمی‌تواند توانمندی دانشگاه را زیر سوال ببرد.

مدرسه هتلداری، راهی برای کسب تجربه در کنار ارائه تئوری مباحث

محمدرضا قائدی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بین‌المللی کیش

ماموریتمان راه‌اندازی مدرسه هتلداری بوده که برای اولین بار در کشور اجرایی می‌شود و توانسته‌ایم تا امروز گام‌های مهمی در این زمینه بردارایم. اعضای شورای راهبری این مدرسه مهارتی انتخاب شده‌اند و در مراحل فعال شدن این مدرسه قرار داریم. اعضایی که برای شورای راهبری مدرسه هتلداری انتخاب شده‌اند، دو گروه را شامل می‌شوند یک گروه متشکل از افرادی که تجربه هتلداری داشته و به اقتضای حضور چندین ساله‌شان در عرصه هتلداری مهارت‌های لازم را در این زمینه کسب کرده‌اند و گروه دیگر نیز شامل اساتید دانشگاه که از لحاظ تئوری و نظری دارای نظر بوده و در دانشگاه تدریس می‌کنند. قطعا بحث افزایش مهارت دانشجویی یکی از نیازهای بسیار مهم کشور به شمار می‌رود که در دانشگاه آزاد با بر سیاست رئیس دانشگاه دنبال می‌شود و ما نیز با راه‌اندازی این مدرسه در این مسیر گام خواهیم برداشت.

نظام‌بندی موضوعات حوزه نساجی در مرحله نهایی

معصومه طباطبایی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان یزد

موضوع نساجی و پوشاک در طرح پایش برای دانشگاه آزاد اسلامی پرداتخاب شده و جزء اولین استان‌هایی بوده که موضوع آن انتخاب و کار روی موضوع آغاز شده است و هم‌اکنون در مرحله نهایی قرار دارد و امیدوارم کتابچه اصلی آن نیز به‌زودی چاپ شود. ارتباط خوبی بین صنعت و دانشگاهیان در رشته‌های مرتبط برقرار و جلسات مختلفی تشکیل شده است. یکی از این جلسات با انجمن نساجی و با حضور دکتر طهرانچی و فعالان حوزه نساجی برگزار شد. موضوعات مامشخص شده روی سایت قرار گرفته و در بیشترشان‌ها با اساتید صحبت شده است تا پایان نامه‌ها به سمت ریز موضوعات طرح پایش پیش برود. در استان یزد بیش از ۶۰ درصد دانشجویان که جمعیت آنها حدود ۱۰ هزار نفر است، در مقطع ارشد و دکتری مشغول تحصیل هستند.

۱۲ نفر از روسای واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»، از آخرین اقدامات خود برای طرح پایش سخن گفتند

پیشبرد پایش با عمل به ماموریت‌های منطقه‌ای

اجلاس روسای واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی به منظور گرامیداشت سی‌وهفتمین سالگرد تاسیس این دانشگاه از صبح روز گذشته در دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات آغاز شد و امروز نیز به کار خود پایان می‌دهد. خبرنگاران «فرهیختگان» در حاشیه این اجلاس سراغ روسای واحدهای مختلف دانشگاه رفته و با آنها درمورد یکی از اصلی‌ترین محورهای فعالیت دانشگاه از سال گذشته تاکنون گفت‌وگو کردند. طرح پژوهش اثرگذار یکپارچه شبکه‌ای که با عنوان اختصاری پایش در دانشگاه آزاد اسلامی شناخته می‌شود، از آذر سال گذشته آغاز شد. این طرح به بررسی ماموریت‌های منطقه‌ای هر واحد می‌پردازد تا فعالیت‌های علمی دانشگاهیان بیش از گذشته در خدمت نیازهای جامعه قرار گیرد. پاسخ‌های ۱۲ تن از روسای واحدها را درباره میزان پیگیری این ماموریت‌ها در ادامه می‌خوانید.

راه‌اندازی ساختمان‌های آموزشی در مناطق مرزی

بهزاد دهواری، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد چابهار

رسالت اصلی دانشگاه آزاد اسلامی آموزش عالی در منطقه بوده است؛ در استان سیستان و بلوچستان مخصوصا چابهار گاهی دخترها از ادامه تحصیل منصرف شده و به دلیل دوری دانشگاه از محل زندگی‌شان ترک تحصیل می‌کردند. در این میان دانشگاه آزاد اسلامی به‌عنوان یک مرکز آموزش عالی قوی وارد عمل شد و درحال حاضر نیز اقبال خوبی در میان مردم دارد و رسالت خود را که آموزش همگانی بوده، به‌خوبی انجام داده است. در چابهار دانشگاه دولتی و دانشگاه‌های غیردولتی وابسته به منطقه آزاد نیز داریم اما مردم دانشگاه آزاد اسلامی را انتخاب کردند. مهر سال گذشته در چابهار چیزی حدود ۱۵۰۰ دانشجوی جدیدالورود پذیرش داشتیم و این درحالی است که آمار دانشگاه دولتی خوش‌نام در همین منطقه به‌طور کلی چیزی حدود ۲۰۰۰ نفر است. یک کار جدید را در منطقه چابهار در رابطه با رسالت اصلی دانشگاه آزاد اسلامی که رساندن آموزش عالی به خانه‌های مردم بوده است، آغاز کردیم. درواقع این ماموریت واحد دانشگاهی‌مان بود، چراکه منطقه چابهار منطقه وسیعی است و داوطلبان به علت دوری راه به‌راحتی نمی‌توانند به دانشگاه بروند. به‌طور مثال پیشین نقطه صفر مرزی و جایی است که شهید شوشتری در آنجا شهید شده است؛ ما در کنار یادمان شهید شوشتری و یاران او که مرز ایران و پاکستان است، ساختمان آموزشی راه‌اندازی کردیم. راه‌اندازی این ساختمان با مجوز دبیر هیات امنای استان بوده که سازمان نیز با آن موافقت کرد. در این مناطق چون فاصله با مرکز دانشگاه بیش از ۲۰۰ کیلومتر بوده و وسیله ایاب و ذهاب نیز نداشتیم، تلاش کردیم ساختمان‌های آموزشی را راه‌اندازی کنیم که از آنها استقبال خوبی هم شد. درحال حاضر حدود پنج ساختمان راه‌اندازی کرده‌ایم که خود مردم آن را تحویل گرده‌اند. چابهار یک شهر بندری است، درحال حاضر تنها واحدی هستیم که به آب‌های آزاد راه دارد و واحد چابهار یک واحد اقیانوسی است. همه از دریا بهره‌برداری می‌کنند اما دانشگاه به این موضوع تاکنون ورود نکرده و امیدوارم بتوانیم با توسعه دریا به این زمینه ورود کنیم و بهره لازم را ببریم.

در زمینه فناوری قدم‌های خوبی برداشته‌ایم

عزیز جوانپور هروی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

دکتر طهرانچی در صحبت‌های خود به بحث تحول اشاره کردند. دانشگاه آزاد اسلامی ۳۷ سال در جهت آموزش محوری حرکت کرده و با وجود اینکه دانشگاه‌های متعددی که در حال حاضر روی کار هستند، باز هم قطعا ظرفیت برای توسعه آموزش عالی وجود دارد و هنوز هم در بحث آموزش عالی از کشورهای توسعه‌یافته عقب هستیم. ما اگر دو برابر دیگر هم در بحث آموزش داشته باشیم، باز هم جا برای دانشجوی بیشتر وجود دارد. نسبت به میانگین سطح جهانی، ما هنوز به میانگین سطح آموزش عالی در کشور دوبار وجود دارد. کمیت هم در اینجا اهمیت بالایی دارد. کشور ما در حال حاضر با این مساله درگیر است که بتواند بدون اتکا به دولت‌های خارجی مشکلاتش را حل کند و این تنها از طریق دانشگاه امکان‌پذیر است. تاکنون اگر راه اشتباه رفته‌ایم و دنباله‌رو آنها بوده‌ایم، دیگر این روند موثر نیست. در زمینه فناوری در ۴۰ سال گذشته قدم‌های خوبی برداشته شده، اما این قدم‌ها سازمان‌یافته نبوده و انفرادی بوده‌اند، به‌طوری که فناوری را نوآور به‌طور انفرادی حرکتی انجام داده است و سیستمی در دانشگاه ایجاد نشده که دانشگاه را به طرف حل آن مساله سوق دهد. دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاهی است که پیام‌رهبر انقلاب را دریافته و با حرکت در این مسیر سعی در ایجاد تحولات سازمانی در خود دارد تا کل دانشگاه را به این سمت حرکت دهد. ایجاد این تحولات امکان‌پذیر است و دانشگاه آزاد اسلامی توانمندی و زیرساخت‌های لازم را برای تحقق آن دارد و باراده‌ای که در این نهاد انقلابی هست، قابل تحقق است و دانشگاه باید به این سمت حرکت کند.

تجربه مدیریت سیل کتاب می‌شود

فرج‌الله براتی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان خوزستان

مدیریت سیل درسی بود، برای مدیریت جهادی. من صحنه‌هایی را دیدم که فقط اول انقلاب دیده بودم؛ صحنه‌های همت و اراده مردم در رفع مشکلات یکدیگر که توسط اصحاب رسانه گوشه‌ای از آن به تصویر کشیده شده است. قرارگاه جهادی دانشگاه آزاد اسلامی در استان خوزستان با گذشت چندماه از وقوع سیل هنوز مشغول فعالیت است. کمک‌های رسیده به این استان در حال حاضر در روستاها توزیع می‌شود. برای مثال مکران ۳ یکی از همین روستاهاست که متاسفانه کلا تخریب شده است. این روستا پیش از این زمانه‌ای نداشت، زمانه‌اش بزرگی در این روستا به همت دانشگاه دانشگاه آزاد اسلامی را انتخاب کردند. مهر سال گذشته در چابهار چیزی حدود ۱۵۰۰ دانشجوی جدیدالورود پذیرش داشتیم و این درحالی است که آمار دانشگاه دولتی خوش‌نام در همین منطقه به‌طور کلی چیزی حدود ۲۰۰۰ نفر است. یک کار جدید را در منطقه چابهار در رابطه با رسالت اصلی دانشگاه آزاد اسلامی که رساندن آموزش عالی به خانه‌های مردم بوده است، آغاز کردیم. درواقع این ماموریت واحد دانشگاهی‌مان بود، چراکه منطقه چابهار منطقه وسیعی است و داوطلبان به علت دوری راه به‌راحتی نمی‌توانند به دانشگاه بروند. به‌طور مثال پیشین نقطه صفر مرزی و جایی است که شهید شوشتری در آنجا شهید شده است؛ ما در کنار یادمان شهید شوشتری و یاران او که مرز ایران و پاکستان است، ساختمان آموزشی راه‌اندازی کردیم. راه‌اندازی این ساختمان با مجوز دبیر هیات امنای استان بوده که سازمان نیز با آن موافقت کرد. در این مناطق چون فاصله با مرکز دانشگاه بیش از ۲۰۰ کیلومتر بوده و وسیله ایاب و ذهاب نیز نداشتیم، تلاش کردیم ساختمان‌های آموزشی را راه‌اندازی کنیم که از آنها استقبال خوبی هم شد. درحال حاضر حدود پنج ساختمان راه‌اندازی کرده‌ایم که خود مردم آن را تحویل گرده‌اند. چابهار یک شهر بندری است، درحال حاضر تنها واحدی هستیم که به آب‌های آزاد راه دارد و واحد چابهار یک واحد اقیانوسی است. همه از دریا بهره‌برداری می‌کنند اما دانشگاه به این موضوع تاکنون ورود نکرده و امیدوارم بتوانیم با توسعه دریا به این زمینه ورود کنیم و بهره لازم را ببریم.

کاهش مشکلات کشور به وسیله اجرای طرح پایش

احمد مهرابیان، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد گنبد کاووس

شهرستان گنبدکاووس به لحاظ جمعیتی دومین شهر استان و به لحاظ جغرافیایی بزرگ‌ترین شهرستان استان گلستان است. بیشترین جمعیت گنبد کاووس را برادران و خواهران اهل‌سنت و ترکمن‌ها تشکیل می‌دهند. زمینه رسالت دانشگاه آزاد اسلامی کاملا مشخص است، اما رسالت آن در بخش فرهنگی و اجتماعی و اینکه نسبت به مسائل کشور دغدغه داشته باشیم، پررنگ‌تر شده است. ما در مسائل مختلف شهری و استانی شرکت می‌کنیم؛ در حال حاضر، بحث سیل در استان گلستان جزء مسائل است که دانشگاه آزاد اسلامی گنبد کاووس به لحاظ فیزیکی در مناطق سیل‌زده حضور داشته و گروه‌های جهادی دانشگاه، گروه‌های هلال احمر و پرستاری هم خدمات زیادی را به منطقه ارائه کشور به محض مطرح شدن بحث سیل، کارگروهی عمرانی در واحد تشکیل شد که به ریشه‌یابی علت ایجاد سیلاب در استان گلستان پرداخت و همکاران در قالب طرح تحقیقاتی مشغول مطالعه آن هستند. علاوه‌بر این، مسائل پیشگیری در این کارگروه مطرح شد و آسیب‌هایی که به لحاظ ساختمانی و روانشناسی و روانکاوی اتفاق افتاده، مورد بررسی قرار گرفت و گروه‌های روانشناسی وارد عمل شدند و به مشاوره پرداختند تا بتوانند خدمات روانی و اجتماعی هم به مردم شهرستان ارائه دهند. گروه‌های مشاوره ما به خانه‌ها و افراد صدمه‌دیده مراجعه و خدماتی را ارائه کردند. دربارهٔ بحث نظام موضوعات پایش هم باید به این نکته اشاره کنیم که ما به دنبال آن هستیم که از مشکلات کشور کم کنیم و اعضای هیات علمی هم بر این باور هستند که این موضوعات را پایش، انتخاب و مطالعه کنند. در حال حاضر هم دو طرح تحقیقاتی در این زمینه در حال انجام است.

ساخت دستگاه مولتی‌وایر برای اولین بار در کشور

پیمان داوری، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمینی‌شهر

واحد خمینی‌شهر واحد پرتانسیلی است که به هدفگذاری جامعه در جوار صنعت بسیار نزدیک است؛ فعالیت‌هایی که در واحد خمینی‌شهر در حال انجام است، مربوط به صنعت سنگ است. دو شهرک بزرگ سنگ در خمینی‌شهر وجود دارد که قطب سنگ کشور هستند. متاسفانه هیچ مرکز تحقیقات سنگی در این منطقه وجود نداشت و حتی در کشور نیز مراکزی که در این حوزه فعالیت می‌کنند، بسیار انگشت‌شمار هستند. واحد خمینی‌شهر رشته سنگ را تعریف و سرفصل کارشناسی سنگ را تدوین و برای وزارت علوم ارسال کرد که الان در مرحله تصویب آن است. همچنین در بحث تجهیزات مربوط به برش سنگ، دستگاه مولتی‌وایر برای اولین بار در کشور ساخته شد، این دستگاه نمونه خارجی دارد، اما قیمت آن بسیار بالاست و واحد خمینی‌شهر موفق شد این کار را انجام دهد. در ارتباط با صنایع ایران خودرو نیز از آنجا که واحد خمینی‌شهر دارای رشته مکانیک و هیات علمی توانمند در این حوزه است و دانشجویان مستعدی دارد، کارهای خوبی در این زمینه انجام داده است. قطعه‌ای در این زمینه طراحی و ساخته شده که مصرف سوخت سیستم‌های انژکتوری را حدود ۲۵ درصد کاهش داده و از قسمت‌های داخلی موتور حفاظت می‌کند. در این ارتباط با مرکز تحقیقات ایران خودرو جلسه‌ای داشتیم که آنها از ساخت این قطعه خرسند شده و اعلام کردند ۶ ماه در حال مکاتبه با آلمان برای چنین قطعه‌ای بودند، اما آنها به دلیل مسائل تحریم پاسخگو نبودند. اما این قطعه اینجا ساخته شده و قرار است به صورت رایگان توسط مسئولان ایران خودرو تست شود. ساخت ماشین، موتور و دوچرخه الکتریکی محصولاتی بوده که در واحد خمینی‌شهر پیگیری شده است. معتقدم رویکرد جدید امیدبخش است، چراکه حرکت به سمت حل مشکلات جامعه براساس نیازهای محلی همه‌ساله دغدغه ما بود، اما به آن عمل نمی‌شد. باتوجه به اینکه ۴۰۰ واحد دانشگاهی داریم، اگر هر واحد دانشگاهی رسالت محلی خود را مبنی بر توسعه صنایع فعال و برپهعده گرفتن R&D صنایع برپهعده بگیرد، می‌تواند جهش بسیار بزرگی در کل کشور ایجاد کند که واحد خمینی‌شهر نیز در این راستا حرکت کرده است. اخیرا تفاهم‌نامه‌ای با شرکت صنایع هواپیماسازی ایران (هسا) منعقد کردیم که تنها کارخانه در کشور است که عمل ساخت هواپیما را انجام می‌دهد. در حال حاضر بحث ساخت هواپیمایی سافربری استارت خورده است، اما فعلا در حال تولید قطعات هواوفضا هستند. این تفاهم‌نامه مربوط به قطعات هواوفضا است تا بتوانیم بحث R&D آموزش آن را در دانشگاه پیش ببریم. در بحث مولتی‌وایر هر دستگاهی برای دانشگاه ۱۰۰ میلیون تومان درآمد دارد و در کشور حدود ۱۵۰ عدد از این دستگاه‌ها توسط دانشگاه قابلیت فروش دارد، اما نیاز است تا حلقه‌های بازاریاب آن فعال شود.

ثبت ۱۰ برنامه با موضوع دریا در سامانه پایش

مهدی باقری، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس

استان هرمزگان چون دارای بیشترین مرز آبی است و ظرفیت زیادی در حوزه سواحل و دریا دارد، یکی از نقاط کانونی دانشگاه آزاد اسلامی در حوزه دریا شناخته می‌شود، از سوی دیگر دریا به خاطر گستردگی‌ای که دارد حوزه‌هایی مانند کشتیرانی، دریانوردی، شیلات، صنایع انرژی بر و... را شامل می‌شود و در همین راستا تلاش کرده‌ایم در حوزه توسعه رشته‌ها بحث رشته‌های مرتبط با دریا را دنبال کنیم. همچنین در حوزه پایش نیز موضوعات مرتبط با دریا را در سامانه بارگذاری کرده‌ایم، البته این کار با همکاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی دنبال شده و تا الان از ۱۲ برنامه، ۱۰ برنامه در این سامانه بارگذاری شده و دو برنامه دیگر نیز در دست نگارش است و به‌زودی در دسترس دانشجویان قرار خواهد گرفت. دانشجویان نیز می‌توانند در مهرماه در ۱۰ برنامه مطروحه، دست به نگارش پایان‌نامه بزنند. همچنین مساله توسعه رشته‌ها را از چندماه پیش شروع کرده‌ایم و با توجه به آمایش آموزشی صورت گرفته توانسته‌ایم نیازهای استان را احصا و بعدا از اطلاع از برنامه‌های توسعه‌ای استان، به توسعه رشته‌ها با توجه به نیازهای استان اقدام کنیم، همچنین در نظر داریم مهرماه برخی رشته‌های مهارتی را نیز در دانشگاه ارائه دهیم. یکی از نکات مهمی که درباره استان هرمزگان وجود دارد، اینکه ما کشاورزی، صنعت و حوزه دریا را با هم در این استان داریم و با توجه به اینکه دانشگاه مرکز تمامی این موضوعات است، می‌توان واحد بندرعباس را یکی از واحدهای جوار صنعت دانشگاه آزاد اسلامی دانست.

دانشگاه آزاد اسلامی شجره طیبه انقلاب اسلامی است

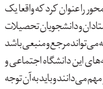

احمد آذین، ریاست دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)

ما در ۴۰ سالگی انقلاب اسلامی هستیم و تقارن آن با برگزاری اجلاس سراسری روسای واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی به همت سازمان مرکزی و معاونت فرهنگی دانشجویی دانشگاه بسیار مبارک است و آن را به فال نیک می‌گیریم. دانشگاه آزاد اسلامی شجره طیبه‌ای بوده که همگام با انقلاب اسلامی حرکت کرده و به هیچ بودجه دولتی وابسته نبوده و در محدودیت‌ها هم توسعه و تعالی پیدا کرده و این انتظاری است که حضرت آقا دارند. ۴۳۰ واحد دانشگاه در سراسر کشور، به‌نوعی مولد انقلاب اسلامی هستند. دانشگاه آزاد اسلامی در کنار مباحث آموزشی، باعث ایجاد تحولات فرهنگی اجتماعی در دل هر شهر و ناحیه‌ای شده است. دکتر طهرانچی یک عبارت کلیدی را همواره در صحبت‌های خود به کار می‌برد، اینکه دانشگاه آزاد اسلامی، یک دانشگاه اجتماعی است؛ به این معنا که این دانشگاه، از مردم و برای مردم است. این اتفاق بسیار خوبی است. این ارتباط تنگاتنگ و مستقیم این ثمره مبارک با انقلاب اسلامی است که اقدام بسیار استراتژیک و بزرگی است که این امر اجتماعی بودن دانشگاه را بیشتر نشان می‌دهد. با طرح دانشگاه اجتماعی و ورود به گام دوم انقلاب اسلامی، تغییر شیفتی پیدا کرده‌ایم؛ از مسائلی که پیش از آن باید به آن پرداخته می‌شد گرفته تا موضوعات مهمی مانند حوزه توجه به آموزش محوری و پذیرش دانشجو در این حوزه. اما درحال حاضر در کنار این مساله، حرکت با اقتضائات جهانی و مهم‌تر از آن، حرکت با گام دوم حضرت آقا و رهنمودهای بسیار خلاق حائز اهمیت است، به‌ویژه در این مورد که دانشگاه را قوه عاقله جامعه قلمداد می‌کنند و از مطالبات شان این است که به سمت‌وسوی دانش‌بنیان‌ها برویم. حضرت آقا عنوان کردند که طبق حدیث معصوم، «العلم سلطان»، علم اقتدار می‌آورد و این بدان معناست که ما بتوانیم در گام دوم علم، دانش و اطلاعات را تبدیل به سرمایه، درآمدزایی و تجاری‌سازی کرده و آن را با بدنه جامعه و دولت درگیر کنیم و بتوانیم مسائل و مشکلاتی را که جامعه با آن دست به گریبان است، به واسطه دانشگاه‌ها و به‌ویژه دانشگاه آزاد اسلامی حل کنیم. امروز بار دیگر، دکتر طهرانچی موضوع دانشگاه حل مساله‌محور را عنوان کرد که واقعا یک حرکت بزرگ به شمار می‌رود. باید مسائل را در دانشگاه آزاد اسلامی شناسایی و احصا کنیم. همه پژوهشگران، استادان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی به‌ویژه دکتری باید به سمت آن موضوع خاص بروند. دانشگاه اجتماعی، یک دانشگاه مساله‌محور است که می‌تواند مرجع و منبعی باشد تا مدیران کشور به سمت دانشگاه آزاد اسلامی آمده و با شناسایی مساله، به دنبال حل آن باشند. در زیرمجموعه‌های این دانشگاه اجتماعی و مساله‌محور، معاونت‌های مختلفی قرار گرفته که طبق رهنمودهای حضرت آقا شکل گرفته و علوم انسانی را بسیار مهم می‌دانند و باید به آن توجه کرد، اما آنطور که باید توجهی نشد و این حرف حکیمانه مهجور ماند. معاونت علوم انسانی و به‌ویژه دکتر خورسوانه برای شناسایی حوزه علوم انسانی تلاش می‌کنند هم نظریه‌های مربوط به علوم انسانی اسلامی رونق گیرد و هم به صورت کاربردی از آن استفاده شود. همچنین م